

AMERİKA SEYAHATI İLE İLGİLİ RAPOR

(16.9-16.10.1978) M.Sadık ŞİDE

- 1- 16.Eylül.1978 Cumartesi: Davet üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nin başşehri Washington'a hareket ettim. Uçağımız saat 07.20'de Esenboğa'dan kalktıktan sonra Belgrat'a, Frankfurt'a uğradı. Burada aktarma yaptıktan sonra (15 Saat 25 Dakika süren yolculuktan sonra) New York üzerinden Washington'a indim. Dallas Hava Alanında Dışişleri Bakanlığından Mr.Hector i.LebLANC ile Mütercim Ahmet DUDAŞ karşıladılar. Gömrük ve Polis kontrolünden sonra mahalli saat ile akşam üzeri 18.00'de Dupont Plaza Hotel'e geldik.
- 2- 17.Eylül.1978 Pazar: Sabah otomobille Washington'dan, Atlantic City'e hareket ettik. Beş saat süren yolculuktan sonra şehre geldik ve daha önce ayrılmış bulunan Algiers oteline yerleştik. Kongreye gelen yabancı sendikacılarla tanıştık.
- 3- 18.Eylül.1978 Pazartesi: Sabah saat 10.00'da başlayan Amerikan Çelik İşçileri Sendikası'nın kongresine katıldık.
Bu Kongre'ye Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu DGB'den 3 Sendikacı, Japon İşçi Sendikaları Konfederasyonu DOMEI'den 2 Sendikacı, Güney Amerika Ülkelerinden 3 Sendikacı ve Avustralya'dan 1 Sendikacı olmak üzere 10 Misafir Sendikacı bulunuyordu.

KONGRE NOTLARI

(18/20.Eylül.1978)

Amerikan Birleşmiş Çelik İşçileri Sendikası 19. Genel Kurulu Amerikanın Atlantic City-
inin Atlantik Okyanusu sahilindeki Onbin kişilik CONVANTION HALLI'sinde 5000 Delege,
2000 kadar müşahit önünde 18.9.1978 Pazartesi günü saat 10.00'da açıldı. Açılışı, sen-
dikanın 9. Bölge Müdürü yaptı. Amerika ve Kanada millî marşları, orkestra tarafından
icra edildi. Takiben bir rahip açılış duasını yaptı. Dua, millî marşlar gibi ayakta
dinlendi. Duadan sonra çelik işçileri sendikası genel başkanı Lloyd Mc.Bride kürsüye
gelerek açış konuşmasını yaptı. Sendikanın bugünkü durumundan maddî varlığından bahset-
ti, yapılan toplu iş sözleşmeleri ile elde edilen hakları anlattı. Ülkenin ekonomik
durumundan bahsetti ve enflasyondan şikâyet etti. Sözleşmelerin bazılarında sürenin
40 Ay olduğundan söz etti. Çelik Sanayiinde ortalama saat ücretinin 9.80 Dolara ulaş-
tığını açıkladı.

Bu arada sendika varlığının 137 Milyon Dolar olduğunu belirtti. Sendikanın Amerika'dan
başka Kanada'da teşkilâtlandığından Kongrede Kanada Delegelerinin de bulunduğunu söyle-
di.

../.

Kongre salonu önünde klüklerin elemanları çeşitli gazete ve broşürler dağıttılar. Hatta bir ara binanın dışında iki taraf adamlarından bir kaç kişinin kavga ettiği görüldü. Bu Kongrede seçim yapılacağına halde üyeler arasında bir sürtüşme olduğu açıkça görülmekteydi. Elektriklenen hava üzerine polis, bina önünde tedbir aldı.

Amerikan Birleşik Çelik İşçileri Sendikası 2 Yılda bir kongre yapıyor, 4 yılda bir seçim yapıyor, seçimlere bütün üyeler katılıyor (1.200.000 Üye) mektup usulüyle oy kullanıyorlarmış ve netice böylece alınıyormuş.

Kongre yönetimine 15 kişilik bir heyet seçildi, ayrıca Kongre Yönetimi için, 15 Maddelik bir usul, nizam kararı tasarısı okundu takdir edildikten sonra bunların müzakeresine geçildi. Bazı maddelere, bazı itirazlar oldu. 5000 Delegenin katıldığı kongre de oylama; Kabul mü? dendiğinde (Hay...!) veya ret mi? dendiğinde (Hay...!) diye bağırarak yapılıyor. Hangisinde ses kuvvetliyse, o tez kazanıyor ve kabul ediliyor. Bağırma usulü ile netice alınmazsa Delegeyi ayağa kaldırarak hangi tez'in daha çok oy aldığı ve kabul edildiğinin tespitine çalışılıyor.

Saat 12.30'dan 14.00'e kadar yapılan öğle aralığından sonra Kongre açıldığında AFL-CIO Genel Başkanı George MANY bir saat süren bir konuşma yaptı; Enflasyon, fiyat ve ücret artışlarından bahsetti ve işçi ücretleri artışı ile ilgi taleplere karşı çıkanlara cevap olacak bazı açıklamalar yaptı. Bu arada diğer ana konularda görüşlerini açıkladı.

Bundan sonra Kongre Yönetimiyle ilgili olarak kabul edilen karar tasarılarının müzakerelerine geçildi, maddeler tek tek müzakere edildikten sonra oylandı, (Hay...!) sesleriyle kabul edildi.

Bundan sonra Sendikanın eski Başkanı J.ABEL, kongre salonuna geldi, alkışlar arasında kürsüye getirildi, uzunca bir konuşma yaparak üyelere tavsiyelerde bulundu ve Kongreye başarılar diledi.

Delegelerden iki-üç kişi daha konuştuktan sonra saat 17.00'de birinci gün çalışmaları tamamlandı.

"Bu arada sendikanın Dış Münasebetler Müdürü Mr.Dean Clouves misafir sendikacılara Holiday'in otelinde kahfaltı verdi ve sendikayı anlattı."

Aynı gün akşam radyo ve televizyonların haber programlarında Kongreden bahsedildi ve görüntüler verildi.

İkinci Gün Çalışmaları:

4- 19.Eylül.1978 Salı: Saat 09.30'da açılan kongre'de önce Amerikan ve Kanada millî marşları çalındı, sonra yine rahip dua ettirdi, çalışmalara başlandı. Dün kaldığı yerden ve karar suretlerinin müzakeresiyle devam olundu

Öğleden sonra Kongre'ye Amerikan Çalışma Bakanı Mr.MARSHAL geldi ve bir konuşma yaparak kongreyi selâmladı. Bakanlığının çalışma hayatıyla ilgili bazı açıklamalarda bulundu.

..//.

Bu arada "Kamp David"deki, Carter Sedat ve Begin görüşmeleri ile burada alınan sonuçlar hakkında açıklamalar yaptı, görüş ve düşüncelerini söyledi. Amerika'da işsizliğin 88 ilâ 86 arasında değiştiğini ve tam istihdama ulaşmak için önemli gayretler sarfedildiğini belirtti. Bu konuda sendikaların da yardımcı olmasını istedi. Nalen 85 Milyon olan iş gücünün yakın tarihlerde 100 Milyona ulaştırılacağını umduğunu ve öncelikle zenci gençlere iş bulmak için gayret sarfedildiğini anlattı. Yeni iş emiyeti kanununun iyi işler hale getirilecektir dedi.

Bu arada, Meclisteki çalışma hayatıyla ilgili yeni kanunlara dikkâti çekti. Bunların çıkarılabilmesi için sendikaların hükûmete yardımcı olmasını istedi.

Kongrenin ikinci gün çalışmaları diğer delegelerin konuşmasıyla tamamlandı.

Üçüncü Gün Çalışmaları:

- 5- 20.Eylül.1978 Çarşamba: Bugün Kongre binası önünde olağanüstü polis tedbiri göze çarpyordu.

Delegeler ve müşahitler 9 ile 9.30 arasında salona yoklama ve kontrol yapılarak alındı. Kongre salonu saat 10.00'da tam dolu hale geldi. Marşlar okunup dua yapıldıktan sonra Amerikan Birleşik Çelik İşçileri Sendikası Başkanı Lloyd Mc.Bride, Amerika Başkanı Jimmy CARTER'in kongre'ye geleceğini açıkladı.

Saat 11.00'de Jimmy CARTER, Kongre salonuna, ayakta alkışlar arasında girdi. 35 Dakika süren bir konuşma yaptı. Dünya'nın ve Amerikanın içinde bulunduğu durumu yakın gelecekte ne umulduğunu anlattı. Mecliste bulunan sosyal içerikli kanunlardan bahsetti. Bunların çıkarılmasına büyük önem verdiklerini belirterek sendikaların kendilerine destek olmasını istedi. Bu kanunlar arasında özellikle, sendikalara biraz daha geniş hak veren tasarı ile işçi sağlığı ve iş güvenliği tasarısının üzerinde durdu. Bu arada kısaca (Kamp David)teki uzun müzakerelere ve simdilik iyi denebilecek sonuçlara ait kısa bir açıklama yaptı. Enflasyona karşı alınan tedbirlerin sendikalarca desteklenmesini istedi. Başkan CARTER büyük bir dikkâtle izlenen konuşmasını bitirdikten sonra kongreye öğle tatili verildi. Bizde süremiz dolduğundan gine otomobille Atlantic City'den ayrıldık. Aynı gün akşam üzeri Washington'a geldik.

- 6- 21.Eylül.1978 Perşembe: Saat 10.00'da Çalışma Bakanlığına giderek Program memuru Mr. Waldemar B.Stack ile bir buçuk saat süren bir toplantı yaptık ve programı son şekline kavuşturduk. Saat 12.00'de AFL-CIO Genel Merkezi binasında bulunan AAFLI merkezine geldik.

Mr.Morris PALADINO ile yardımcıları Grey ve Roy bizi bekliyorlardı. Çok dostane bir karşılamadan sonra biraz sohbet edildi. Öğle yemeğine AAFLI'nin misafiri olarak gittik. Yemekten sonra saat 16.00'ya kadar geniş bir müzakere yaparak Türkiye'deki AAFLI faaliyetlerini gözden geçirdik, alınması gerekli tedbirleri görüştük.

AAFLI'deki Program

1- SANSUN Eğitim Sitesi:

İnşaata son durumu AAFLI Merkezine yazılsın, önümüzdeki ay yapılacak seminerlerin uygun olacak yerlerde yapılması TOM MILLER'e söylenecek. (Eğitim Sitesinin hizmete açılışına Mr.M.PALADINO davet edilecek)

2- ASGARI ÜCRET Araştırması ve Kitabı:

3000 Adet bastırılıyor. İki kitap bir kapak içinde yapılıyor. Dağıtım listesi hazırlandı. Bu kitabın İngilizce yapılması ve ICFTU üyesi geri ülkelere dağıtılması önerisini yaptım. (T.Miller'le konuşuruz.)

3- Komple Eğitim Programı:

Seminerlere gelecek hocaların tespitine çalışılıyor. İki hafta sonra belli olacak. Uygulamaya Ekim ayında başlanacak. Seminerleri Ekim/Mart aylarında olmalıdır.

4- Basın Bürosu ve Dergi Konusu:

TÜRK-İŞ Dergisi 1978 Ekim ayında çıkacak aylık olacak, ekonomi, sosyal, Kanun ve mevzuat, sendikalar haberler (Dünya ve ülke) sair konular yer alacak. AAFLI'ye gönderilecek.

5- Tarım-İş Konusu:

TARIM-İŞ/AAFLI Ortak Proje çalışması için Tarım-İş'ten bir yetkilinin Amerika'ya gönderilmesi sağlanacak.

6- TÜKETİM KOOPERATİFLERİ Kredi Konusu:

Ankara Tüketim Kooperatifleri Birliği iyi çalışıyor. 7 Birlik kurmak şarttır. Milli birlik için. TÜRK-İŞ Genel Merkezi altındaki çarşı boşaltılıyor. İşimiz çok imkanımız azdır. Sendikalar da bir fona katılsınlar.

7- Araştırma Kadrosunun tamamlanması:

Tom MILLER ile gerekçeleriyle birlikte görüşülecek ve Araştırma Kadrosunun tamamlanması için şekil ve şartların tespiti yapılacak.

"AAFLI Merkezinden ayrılırken, konuların bir kere daha görüşülmesi için 25.Eylül.1978 Pazartesi günü saat 12.00'de tekrar gelmemiz istendi."

Programın 28.Eylül.1978 Tarihine kadar olan 12 Günlük kısmı daha önce düzenlendiğinden ve gereğince randevular alındığından ayrıca müzakere edilmedi. Programın 12 günlük kısmında, üç günlük (16/20.Eylül.1978) Atlantic City'deki Amerikan Çelik İşçileri Sendikası Kongresi hariç kalan dokuz gün ki bunun ikisi hafta tatili oluyor.., 7 günde 17 ziyaret ve müzakere konmuştu. Amerika'ya gelmeden evvel görmek ve tetkik etmek istediğim konular olarak listeye aldıklarımın hemen hemen tamamına yer verilmişti. ../.

7- 22.Eylül.1978 Cuma: Saat 09.30'da Çalışma Bakanlığının Uluslararası İlişkiler Müdür Yardımcısı Mr.Gerali Holmes ile bir görüşme yaptık. Mr.Gerali Holmes'in anlattıklarına göre:

- Bugün Amerika'da 100 Milyon işgücü var. Her yıl iş isteyen her üç kişiden ikisi kadın işçidir.
- Son on yılda işçi sayısı 15 Milyon arttı ancak sendikali sayısı azaldı.
- Amerika'da IBM, KODAK, TEXACO, AMCO gibi firmaların hiç birinde sendika yoktur.
- İşkenunu değişikliği mecliste kaldı geçeceğe benzemiyor.
- Bazı sebeplerle yapılan kamuyu yoklamalarında vatandaşın sendikalara karşı çekingen olduğunu veya tedirgin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu husus çok önemlidir. Meclis halkı temsil ettiğine göre, işçilerle veya sendikalarla ilgili kanunlar tehlikededir.

Çalışma Bakanlığında ikinci toplantı: Program Analisti Mrs.Peggy Richardson ile yapıldı.

- 1970 Yılında yapılmış bir kanun Maden İşçilerine öncelik tanıyarak işçi sağlığı ve işgüvenliği teminat altına alınmıştır. Federal 1500 müfettiş, eyaletten 1000 müfettiş olmak üzere toplam 2500 müfettiş çalışıyor. Müfettişlerin yetkileri geniş ve güçlüdür. Bunlar bütün işyerlerinde teftiş yapabilir. Ancak herhangi bir işveren, müfettişten arama ruhsatı isteyebilir.

Aynı gün öğle yemeğine Washington Büyükelçimiz Melih ESENBEK davet etti.

Saat 15.00'te Dışişleri Bakanlığında Türkiye Masası şefi Mr.Allan Flanagan ile görüştük. Mr.Allan Flanagan Türkiye'deki Amerikan Büyükelçiliğinde 3 Yıl görev yapmış.

8- 23.Eylül.1978 Cumartesi: Washington varosunu gezdik, Virginia'ya gittik. İnterpeter Ahmet DUDAŞ'ın evinde öğle yemeğinden sonra, Varoşlardaki dükkanlardan alışveriş ettik.

9- 24.Eylül.1978 Pazar: Gezi notlarını ve mektupları yazdım. Bazı müzeleri gezdim. Yalnız olduğum için sıkıldım.

10- 25.Eylül.1978 Pazartesi: Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO Genel Merkezinde Dış Münasebetler Müdürü Mr.Ernest Lee (George Meany'nin damadı) ile iki saat süren bir görüşme yaptık.

Mr.Lee, Kayınpederini oldukça tutuyor ve her konuda savunuyor. George Meany'nin dünya'da en meşhur 50 Adamdan biri olduğunu ve halen 84 Yaşında olduğunu söyledi. Mr.Lee'nin verdiği bilgilere göre:

Amerika'da 88 Milyon işçi, 21 Milyon Sendikali, 10 Yıl önce 98 Milyon işçi, 22 Milyon sendikali, bugün Sürücüler Sendikası 2.200.000 Üyeli, Oto işçileri sendikası 900.000 Üyeli, On sene önce AFL-CIO'nun üyesi 14.000.000 idi. Bugün AFL-CIO'nun üyesi 15.500.000 dur Amerika son on yıldır ekonomik durgunluk içindedir. Sakıntının başı buradadır.

Jimmy CARTER yakın tarihte işbaşına gelmiş tek iş adamıdır. Bugüne kadar hep politikadan Üniversite'den ve Asker'den olan başkanlar, çalışma hayatına yardımcı olamıyorlar yabancı kalıyorlardı. Jimmy CARTER'in başkan seçilmesine yardımcı olduk, Demokrat Partinin mevcut adayları içerde en iyisi ve uygunu Jimmy CARTER idi ve seçilmesini destekledik. Şimdi Başkanın Çalışma hayatına yararlı olacak çalışmalar yapmasını bekliyoruz.

WFTU, Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu Komünistlerin eline geçince 1949 Yılında, ICFTU İngiliz İskandinav ve Amerikan Sendikaları Öncülüğünde kuruldu. Bu Konfederasyona Komünistlerin girmesi önendi. Ancak bir süre sonra Avrupa Sendikalar Konfederasyonu adı ile bir teşkilât kuruldu. Hıristiyan ve Komünist teşkilâtları bünyesine aldı. Bu tutarsızlığa Almanlar, İsveçliler sebep oldular, bizi eleştirirlerken kendileri hataya düştüler. ICFTU'dan ayrılmamıza sebeplerden biri budur.

Avrupalı dostlarımızı yalnız yolda oldukları için ikaz ettik. Ancak onlar yaptıklarının doğruluğuna inanıyorlardı. Bugün ICFTU kendinden beklenen hizmeti veremez hale gelmiştir. Mali durumu bozuktur. Daha da bozulmaya yöneliktir.

ICFTU'da Komünistlere karşı bir grup var. Ancak, ICFTU' Yönetim Kurulu üyeleri aynı zamanda Avrupa Sendikalar Konfederasyonu yöneticileri olduğundan iki yönlü hareket etmekten ve istikrar dışı olmaktan kendilerini alamıyorlar dış politikalarında tutarsız olurlar.

ICFTU' yöneticileri iyi çalışmadığından ikazlarımızı da dinlemediklerinden, paralarımızı da amaçlara doğrultusunda sarfetmediklerinden kendilerine AFL-CIO olarak Allahışmarladık dedik.

ICFTU'nun yıllık geliri şöyledir:

Aidatlardan	2.000.000.-
Taberrulardan	1.300.000.-
Toplam	3.500.000.- \$

Yalnız ICFTU Genel Merkez yönetimi için, 2 Milyon 2 Yüzellibin dolar harcanyor. Yani Genel Merkez giderlerine aidatları yatmıyor. Dayanışma fonundan yılda ikiyüzellibir dolar harcanyor. Bu maksızdır. Ancak devam ediyor. Bu sebeple AFL-CIO, ICFTU'ya karşı sempati duymamaktadır.

ILO ile ilgili duruma gelince, Çalışma hayatıyla ilgili konulardan kopmaya ve politik konulara sarmaya başladı. giderek çift standart uygulamaya yöneldi. Doğu ülkelerine ayrı, batı ülkelerine ayrı standartlar uygulanmaya başladı bu işe ikiliğin başladığına işaret oluyordu. Diktatörlükle idare edilen ülkelerden gelen temsilciler birleşik hareket etmeye ve Sovyetlerden talimat almaya başladılar. Bu durum ILO'nun adil olmasını ortadan kaldırdı. 5-6 Yıldan beri devam eden bu tablo karşısında üyelikten ayrılmaktan başka bir yol kalmamıştır.

Şimdi Hür dünya ülkeleri kendilerini toparlama içine girdiler bunu görüyoruz, sevindiricidir. Amerikanın ILO dışında çok uzun bir süre kalması, şüphesiz yararlı olacaktır.

AAFLI konusuna gelince, AAFLI'nin bütçesi 2,5 milyon (\$) dolardır. Bunun 600.000.- \$'ı AFL-CIO tarafından ödeniyor. 1.900.000 \$'ı ise AİD'den sağlanıyor.

- AAFLI programı gereğince, Türkiye, Asya grubundadır.
- AFL-CIO programı gereğince, Türkiye, Avrupa grubundadır.

Kalkınmakta olan ülkelerden Güney Kore, Endonezya, Y.Zellanda, Singapur, Seylan, Taiwan, Tayland, Filipinler, Endonezya, Hindistan, Pakistan, İsrail, Ürdün ve Türkiye'de olmak üzere 14 ülkede AAFLI projeleri uygulanıyor. Amaç bu ülkelerin kalkınmasında işçilere sendikalara yardım etmektir. Ülkelerin kalkınması için çok önemli olan böyle bir programın yürütülmesinde Avrupalı dostlarımız hala ilgisiz durmaktadır.

Aynı gün saat 11.00'de AFL-CIO Genel Merkezinde Sosyal Güvenlik İşleri Müdürü Mr. Lawrence Snedley ile görüştük. Mr.Snedley'in verdiği bilgilere göre: Sosyal Güvenlik bürosu şu işleri yapıyor:

Sosyal Güvenlik, sosyal yardım ve sosyal refah konularıyla, genel sağlık konusu, işsizlik sigortası, güçsüzlere asgari yardım gibi konuları kapsayan bu işler için AFL-CIO nun kurduğu bu büro, bu konuları izlemekte ilgili kanun ve mevzuatın meclislerden geçirilmesine uğraşmakta tasarı ve teklifler hazırlanmaktadır.

Genel Sağlık Sigortasının Amerika'da kurulması da işletilmesi de önemli problemdir. Bugün tüm sağlık tesisleri özel'dir. Bunu ve sağlık personelini devletleştirmek mümkün değildir.

Diğer taraftan Amerika'da sağlık hizmetlerinin dağılımı ve yaygın yararlanma imkânları çok kötü bir durumdadır. Çok iyi kalite, çok yetenekli ve hatta çok lüks sağlık tesisleri ve bunlarda çalışan nobel mükafatları almış çok yetenekli sağlık personeli mevcuttur. Ancak bunlardan yaygın biçimde yararlanmak mümkün değildir. Adeta antika gibi olmuş bu tesislerden geniş halk topluluklarını nasıl yararlandırılacağı düşünülmektedir.

Bugünkü durumda her ailenin bir doktoru vardır. Ancak aileden biri hastaneye yatacak durumunda olunca, laboratuvara, röntgen'e bir çok para ödemek zorundadır.

Çin usulünde Doktor, hasta olmadan para alır, hasta olduğunda almaz. Bu sistemi oturtmak istiyoruz. Senatör KENDY'in teklif ettiği ve J.CARTER'in onayladığı Genel Sağlık Sigortası Kanun tasarısında:

- 5-6 Yılda heri yaşlılara uygulanan sağlık sigortası genelleştirilmekte ve bazı tadiller yapılmaktadır.
- Bu kanuna göre çalışanlar %1, işverenler %3 nispetinde prim ödeyecek, masrafların yetmemesi halinde farkı devlet karşılayacaktır.
- Özel sağlık tesislerinde ve özel doktorlar da muayene ve tedavi edilenlerden tahsil edilen ücretleri Devlet kontrol edecek .
- Yeni kanunun uygulanması etap etap yapılacak, önce çocuklardan başlanacak ve diğer yaş gruplarına geçilecektir.

- Genel sağlık sigortasının tam şumüllü çıkması beklenmiyor. Ancak bu konuda bir adım atılmasının başarı sayılacağı söylenmektedir. Eksikliklerin sonraki ilâveler ve tadillerle giderileceğine inanılmaktadır.

Saat 14.00'de AFL-CIO Genel Merkezinde faaliyet gösteren siyasi Büro'nun Müdür Muavini Mr.Michall Gildea ile görüştük.

Konfederasyonun Parlamento ile ilişkilerini düzenleyen ve devamlı irtibatını sağlayan COPE ile Konfederasyon adına mahatap siyasi işler bürosunun nelerle meşgul olduğunu Mr.Gildea şöyle anlattı.

- COPE'nin aldığı sonuç üzerine takip görevini yerine getiren bu büro AFL-CIO içinde yer almaktadır.

Bu bölüm, COPE'nin entereşe olduğu konularda, Teşkilâta bilgi sunmak ve Parlamenterlerin tutum ve faaliyetlerini değerlendiren bir çalışma karnesi hazırlıyor. Bunu bütün teşkilâta bir yayın halinde ulaştırıyor.

Ana konularda parlamenterler iste böyle çalıştı diyor. Dikkât edin ve oylarınızı kullanırken bunları unutmayın.

- Amerikan Anayasasına göre lobi olmak yasak değil hatta (toplumun muhtelif kesimleri parlamento'ya eğilimlerini gösterir ve faaliyetlerini takip edebilir) hükmüyle teşvik edicidir.
- Meclis'ten geçmiş bulunan ve senatoda görüşülmesi beklenen yeni iş kanunu'nun bölüm ve kısımlarından bahsetti. Nükümleri hakkında açıklamalar yaptı. Ancak bu kanun Meclis'ten geçtiği halde Senato'da bir oy ile reddedildiğinden Senato'da yenilenecek Meclis'e geldiğinin 2. Yılında Kanun'un çıkması bekleniyor.

Aynı gün saat 15.00'te AFL-CIO'nun Eğitim Dairesi Müdürü Mr.Bill Lanxer ile bir görüşme yapıldı.

AFL-CIO'nun eğitim faaliyetleri hakkında bilgi alındı. Eğitim dairesi bütün üniteleriyle gezildi.

Saat 16.00'da AAFLI Merkezine tekrar gelindi ve 21 Eylül.1978 Tarihinde ki görüşmeler üzerine müzakereciere tekrar başlandı.

- 7- Araştırma Kadrosunun gereğine uygun şekilde genişletilmesine,
- 8- Toplu İş Sözleşmeleri değerlendirilmelerinin bugüne kadar yapılan 2 tanesinden sonucusu 1975 Yılında'dır. Bu yenilenmelidir.

6/A- Tarım-İş Konusu tekrar ele alındı.

AAFLI/TÜRK-İŞ/TARIM-İŞ ortak projesi için düşünülen programı, yeni seçilecek Başkanla kaldığı yerden itibaren devam ettirelim. dendi. Bu konu TÜRK-İŞ/AAFLI arasında olgunlaştırılsın, istendi.

Urfa Ceylanpınar bölgesinde yapılan araştırma konusu gereğince götürülecek hizmetin projesine başlanmalıdır.

Müzakere ve Tetkiklerden Sonraki Kanaatım:

Bugüne kadar yani AAFLI'nin Türkiye'de faaliyet göstermeye başladığı günden bugüne neler yaptığının bir envanteri çıkarılmalı ve diğer ilgili ülkelerle bir mukayesesi yapılmalıdır.

Hiç kuşkusuz görülecektir ki, AAFLI'nin Türkiye'de yaptıkları yetersiz ve basit şeylerdir.

Türkiye, bugünkü durumuyla ne Güney Kore'dir, ne de Singapur'dur. Türkiye'nin genel durumu Sendikacılık hareketi ve sanayileşmesi AAFLI içindeki diğer bütün ülkelerden farklıdır.

Bu sebeple Türkiye bu ülkeler içinde değil ayrıca değerlendirilmeli ve AAFLI projesi bu yeni değerlendirmeye göre yeniden düzenlenmelidir. Ancak bu konuda Türkiye'yi bir ölçüde tanıyan fakat Türkiye ve Türklere karşı sevgi besleyen Amerikalı dostların düşünceleri de alınmalıdır.

11-26.Eylül,1978 Salı: Bugün saat 10.00'da Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta Şefi Mr.Arthur POGENSKY ile bir saatlik bir görüşme yaptık. Burada aldığımız bilgilere göre;

Amerikan Sosyal Sigortaları,

Sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik Bakanlığına bağlıdır.

Amerika'da Sosyal Sigortalar bir kanunla kurulmuş yürütümü hükümete 1937 Yılında verilmiştir. Sigorta, Devletin yönetiminde bir kuruluştur. Amerika'da kazanç temin eden herkes (Ziraat Sektörü dahil) sigortalıdır.

Devlet memurları için ayrı bir tekaüt sandığı vardır. Bunlar sigortaya dahil değildir. Amerikan sigortalarında sadece tekaütlük dalı vardır.

Sağlık hizmetleri sadece sakat işçilere ve 65 Yaşından büyük güçsüz işçilere uygulanmakta bunların sayısı 25 Milyon kadardır. Sağlık hizmetleri tamamen ödenmez kısmen ödenir. Amerikan sigortaları hastahane işletmeciliği yapmaz.

Sağlık sigortaları özeldir. Herkes grup sağlık sigortasına dahil olur. Sözleşmelere madde konur işveren bu sigortanın priminin tamamını işçiler adına öder. Bazı hallerde işçilerde katkıda bulunur.

Amerikan sigortasında 1937'den 1975'e kadar 38 Yıl gelirler giderlerden bir miktar fazla olmuş ve sigorta nakit rezerve yapmıştır. Ancak, 1975'te %10'a kadar yükselen enflasyon sonucu, sigorta ödemekte olduğu aylık ödenekleri arttırmıştır. Bu da sigortanın gelir-gider dengesini bozmuştur. Bugün Amerika'da 35 Milyon kişiye sigorta, aylık ödenek ödemektir. Bu enflasyondan sonra ilk defa giderler gelirlerden fazla olmuş ve yedek akçeler tükenmeye başlamıştır. Bu durum prim nispetlerinin arttırılmasını gerektirmiştir. Bu artışlar önümüzdeki 50 Yıla göre düşünülmüştür.

Amerikan sigortasından 65 yaşını doldurarak emekli olan sigortalının, sigortalı olmayan karısına, sigortalıya bağlanan maaşın %50'si nispetinde maaş bağlanmaktadır. Ancak kadın da sigortalı ise bu takdirde kendi hakettiği maaşı alır. Kocasının maaşından birşey almaz.

Sigortalının bugün almakta olduğu aylık ödenek asgari 65.-\$ azami 500.-\$ dir.

- Malüliyet sigortasından daimi gelir alanlar 4 milyon kişidir.
- İşkasası sigortasında daimi gelir alanlar 3 milyon kişidir.
- Ölüm sigortasından daimi gelir alanlar 1 Milyon kişidir. Emeklilerle beraber toplam 35 Milyon kişi sigortalardan gelir almaktadır.
- İşsizlik sigortası eyaletlerce yürütülmektedir.

Aynı gün saat 12.15'te AAFLI Direktörü Moris PALADINO'nun ikinci kez öğle yemeğinde bulduk. Yemek SHERETON OTELİNDE yendi.

Saat 14.00'te Fırıncılar ve Tütün İşçileri Sendikası Genel Merkezini ziyaret ettik.

Saat 16.00'da Dışişleri Bakanlığına ikinci kez giderek Avrupa Masası yetkilisi Mr.Daniel GOTT ile görüştük.

12- 27.Eylül.1978 Çarşamba: Sabah saat 09.00'da Beyaz Saray'ı ziyaret ettik.

Saat 11.00'de Maryland, Green Wood'ta 35 bin üyeli, Tüketim ve Kredi Kooperatifini ziyaret ettik.

Saat 16.30'da Çalışma Bakanlığına geldik. Amerika gezi programının, Washington'dan sonraki bölümünü aldık.

13- 28.Eylül.1978 Perşembe: Sabah saat 09.30'da Washington National Hava Alanına geldik.

11.15 Uçağıyla Newyork-Kenedy hava alanına, burada aktarmadan sonra 14.30'da İTHACA, NY. Hava alanına geldik. Burada Amerika'nın on meşhur Üniversitesinden biri olan CORNELL Üniversitesi bulunuyor. İthaca küçük şehir... tipik bir üniversite şehri halinde, çevreyi biraz gezdik.

14- 29.Eylül.1978 Cuma: Saat 08.30'da Cornell Üniversitesi asistanlarından Mr.Poul Clark ile Üniversitenin bölümlerini tetkike başladık. İlk olarak Cornell Üniversitesi İş Münasebetleri Fakültesinde Bölüm Başkanı Profesör COLLEN ile görüştük. Hak ve Menfaat Uyuşmazlıklarının çözümü için yapılan tahkim işlemleri ve bu alandaki çalışmalar hakkında bilgi aldık. Doktorların, Polis'in, İtfaiyecinin ve Öğretmenin grev hakkının ne olması lazım geldiği tartışıldı. Amerika da 50 eyaletin 6/7 tanesinde bu mesleklerin grev haklarının kısıtlanmasına gidilmiştir.

Taft Hartly, Kanunu gereğince grevlerin durdurulabileceği, ancak şartların ne olduğuna bakılarak mahkemece karar verileceği bilinmektedir.

Şimdi bütün Amerika'da merak konusu olan Demiryolu İşçileri Sendikasının grevi vardır. Bu grevin Amme zararına tehlikeli olabileceği düşüncesiyle Başkan J.CARTER, Dün(28.9.1978) mahkemeye başvurdu. Hakim, sürpriz bir karar verdi ve (Ben grevi durdurmaya yetkili değilim dedi) Şimdi, muhtemelen Başkan J.CARTER başka bir mahkemeye başvuracaktır.

Amerika'da toplu iş sözleşmelerinin tamamına yakınında "Bu toplu iş sözleşmesinin uygulanmasında veya yenilenmesinde çıkacak uyuşmazlık için tahkime gidilir." denilmektedir. Bu madde sözleşmelerin %7-8'inde yoktur. İşveren muhalafeti sebebiyle ikinci görüşme, Cornell Üniversitesinin 29 Yıllık hocası ve serbest hakem, Profesör FOLTMAN ile yapıldı. Profesör ün verdiği bilgiye göre: (Amerikan Tahkim Müessesesi "Cemiyeti") uyuşmazlıklarda başvuru ve hakem tespiti yapılan özel bir kuruluştur. Ayrıca resmî bir kuruluş daha var. Merkezi Washington'da bir Genel Müdürlüktür. Aynı hizmeti yapmaktadır. Bazı eyaletlerde ayrıca arabulucu veya tahkim heyetleri vardır. Amerika'da arabuluculuk ile Hakem Müesseseleri ayrı şeylerdir. Mecburî tahkim, yaygınlaşmaktadır. Önce Newyork'ta başladı iki yıl tecrübe edildi. bu tecrübe iki yıl daha uzatıldı. Diğer eyaletlerde de bu yola gidilmektedir.

Benim kanaatıma göre: İtfaiyeci, polis ve doktor gibi mesleklerde grev hakkına karşısın. Ancak, hizmetlerinin önemli olanını yani esgarî hizmeti yapmaları şartıyla sınırlı grev hakkına sahip olmalıdırlar. Daha radikal düşünen meslektaşlarımızın olduğunu belirtmeliyim. dedi. Prof.Foltman'a teşekkür ettik.

Bu arada Cornell Üniversitesi İş Münasebetleri Fakültesi Dekanı Mc.LANSIE ile kısa bir görüşme yaptık. Öğle yemeğini Fakülte lokantasında yedikten sonra İş Münasebetleri Fakültesinin kitaplığını gezdik. bilgi aldık.

Sonra Cornell Üniversitesinin büyük kitaplığını gezdik. Burada Öğrenciler (İSLAM SANAT DÜNYASI) isimli sergi açmışlar, sadece Arap eserleri teşhir ediliyor. Diğer taraftan kitaplığa Dünya ülkelerinin hepsinden gazete geliyor. Türkiye'den sadece Cumhuriyet Gazetesi geliyor.

Son olarak Cornell Üniversitesi İş Münasebetleri Fakültesi İdare Amiri bir Profesör ile görüştük. Boğaziçi Üniversitesinde kısa bir süre hocalık etmiş. Bazı hatıratını nakletti. 29.Eylül.1978 Cuma saat 16.00 da otomobille İTHACA'dan ayrıldık. Dört saat süren yolculuktan sonra saat 20.00 de Bufallo'nun Niagara Falls'ına geldik.

15- 30.Eylül.1978 Cumartesi. Niagara Selâlesini gezdik, Kanada'ya geçerek selâlenin bu tarafını da gördük. Kanada'da 4 saat gezdikten sonra, Tekrar Amerika'ya girdik. Akşam bizi Niagara'lı bir aile akşam yemeğine davet etti.

Saat 16.00 da otolimize gelecek bizi alan Bedford ailesi, otomobilleriyle evlerine götürdüler giderken yolu, çevreyi görmemiş için uzattılar. Akşam yemeğini bu aileyle beraber yedik. Bankacılıktan 3 yıl önce emekli olmuş Mr.Bedford ile halâ bir kimya fabrikası hekimliğinde mesâirelik yapan Mrs.Bedford yemekten sonra yaptığımız küçük sohbetten sonra

bizi arabalarıyla üyesi buldukları Amerikan Folk dansları cemiyetinin Cumartesi akşamı dansları partisine götürdüler. 1,5 saat süreyle burada Amerikan Kavboy şarkılarıyla yapılan ve yüzlerce çiftin katıldığı folk danslarını seyrettik. Befford ailesi yine arabalarıyla bizi otolimize bıraktılar.

16- 1.Ekim.1978 Pazar: Saat 08.30'da otomobile Niagara Falls'tan Buffalo'ya geldik. 10.15 te Buffalo'dan Chicago'ya 1 saat 10 Dakika uçarak geldik. Burada bir buçuk saat kadar bekledikten sonra başka bir uçakla Chicago'dan Madison'a geldik. Bölge farkı sebebi ile saatleri 1 saat geri aldık. Alan'da bizi Prof.George Hagglund karşıladı. Üniversite oteline geldik. Saat 16.30 da Wiscansin Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof.Kemâl KARPAT'ın davetlisi olarak akşam yemeğine gittim.

17- 2.Ekim.1978 Pazartesi: Saat 09.30'da Amerikan Alüminyum İşçileri Sendikasının lokal temsilcileri için Üniversitede açılan iş değerlendirme seminerine katıldık.

Prof Hagglund'un isteği üzerine, seminer öğrencilerine TÜRK-İŞ ve işçi hareketi hakkında bilgi verdik. Saat 09.30'da Prof.Ozanne ile bir saatlik bir görüşme yaptık.

Wisconsin Üniversitesinde işçi Eğitimi ile ilgili çalışmalar 1923 Yılında başlamı, Cornell Üniversitesinde 1946 Yılında başlamış, bu sebeple işçi eğitimine ilk başlayan Wisconsin Üniversitesidir. Burada amaç; çiftçi ve işçiye eğitimi ayaklarına getirmek, sanat öğretmek ve kırsal bölgenin kalkınmasını sağlamaktır. İşçi eğitiminde çalışan bölümde 10 Profesör görevli eyalet sınırları içindeki bu ihtiyacı karşılıyor. Uyuşmazlıklarda Arbuluculuk ve hakem işlemleri hakkında bilgi verdi.

Amerika'da Hükümetin Başkanını seçtiği arabuluculuk heyetinden, Resmî Tahkim Cemiyetinden bahsetti saat 11.00 de Prof.Hagglund'un ofisinde, Dünya, Amerika ve Türkiye'deki işçi hareketinden bahsederek karşılıklı görüşme yaptık. Türkiye'de AAFLI Faaliyetleri hakkında kısa bir müzakereye girdik. Prof.Hagglund 1975-77 Tarihleri arasında Türkiye'ye üç defa gelmiş ve AAFLI'nin düzenlediği seminerler de bulunmuş olduğundan birçok konuyu biliyor. Saat 14.00 te Üniversitenin Kooperatifler Merkezi başkanı Prof.Whitney ile bir saat süren bir görüşme yaptık.

Prof.Whitney'in açıklamasına göre; Amerika'ya kooperatifçiliği öğrenmek üzere pek çok ülkeden kimseler gelmektedir. Bu ziyaretlere daha geniş yer vermek ve daha yararlı olmak üzere bir merkez kurulmasına karar verildi. İçinde bulunduğumuz Kooperatifler Merkezi bu ihtiyaç üzerine kuruldu.

AID ve Üniversite ortaklığı ile kurulmuş bulunan bu merkezde, çeşitli öğretici programlar uygulanmaktadır. Dünyanın çeşitli ülkelerinden öğrenciler gelmektedir. 3-10 haftalık seminerler yapılmaktadır. Bu eğitimlerden amaç Kooperatifçileri yetiştirmektir. Amerika'da en geniş ve etkili kooperatifçilik sırası alanda olmuştur.

Büyük şehirlerde yapı kooperatifleri ve bunun yanında kredi (sandıkları) Kooperatifleri göze çarpmaktadır. Bu ana kooperatifler arasında ihtiyaçlara göre kurulmuş uydurma kooperatiflerde mevcuttur. Bunların çoğu ticaret müessesesi gibi çalışmaktadır. Diğer taraftan kooperatiflerin iyi bir çalışma temposuna girebilmesi için çok sermayeye ihtiyaç yoktur. İyi çalışan Kooperatifler her yerden kredi bulabilir. Aslolan iyi yöneticidir. Onu da her yerde bulmak mümkün değildir.

Bu görüşmelerden sonra 1953'ten 1978 Tarihine kadar Wisconsin Üniversitesi Kooperatifçilik Merkezine gelen Türklerin isimlerini gösteren listeyi inceledim. Yaklaşık olarak 15 Yılda 70 Kişi bu merkezi ziyaret etmiş bunların içinde 2-10 hafta arasında Kooperatifçilik semineri görmüş olanları var. Gelenlerin %55'i sendikacı, Bunların büyük bir kısmı bugün görevlerinde değil, emekli olmus ve ayrılmışlar. 1.5 saat süren görüşmeden sonra Kooperatifçilik merkezinden ayrıldık.

Akşam yemeğini Prof.George Hagglund'un evinde yedik. Hanımı ve iki oğlayla beraber çok nazik davrandılar ve yemekten sonra otomobilleriyle otolimize kadar getirdiler.

18- 3.Ekim.1978 Salı: Saat 09.00'da Wisconsin Eyaletinin merkezi Madison şehrinde faaliyet gösteren iş uyuşmazlıkları komisyonunu ziyaret ettik. Komisyon başkanı Mr.Morris Slavney çalışmalarını hakkında bilgi verdi.

Wagner ve Taft Hartley Kanunları çıktığında Wisconsin Eyaletinde çıkarılan bir Özel kanun dan bahsetti. Grev dışında tutulan yani grev hakkı verilmeyen çalışanlardan bahsetti. (Doktorlar, Öğretmenler, Gaz, Su, Elektrik, Otobüs İşçileri, İtfaiyeciler, Polisler, Merkez ve Lokal Devlet Memurları, Gardiyanlar) grev hakkından mahrum bırakılmışlar. Bunlar uyuşmazlığa düştüğünde arabuluculuk veya Hakem ile uyuşmazlıklarını çözüyorlarmış. Aynı gün öğleden sonra Wisconsin Üniversitesinin muhtelif bölümlerini gezdik. 420 Milyon dolar bütçesi olan bu Üniversitenin Kitaplığında 3 milyon kitap var. Bizim milli kitaplığımızda 170 Bin kitap olduğu düşünülürse bunun ne demek olduğu ortaya çıkar.

Evvelce çok harçın olan öğrencilerin, büyük bir sessizlik ve dikkât içinde öğrenimle meşgul olduğunu gördük. Öğrenciler merkezi binasında, yapılacak sportif müsabakaların veya toplu eğlencelerin programları hazırlanıyor. Kendilerine ve ülkelerine mutlak zarar verebilecek olan hiç bir siyasi, ideolojik ceryanın aralarına girmesine izin vermemişler.

Memleketimizde olan bitenleri düşünerek 40 bin talebenin büyük bir dostluk ve kardeşlik havası içinde sürdürdükleri muntazam öğrenim temposuna özenerek hatta kiskanarak baktım. Duygulandım. Türkiye'deki okullarda da bu mükemmel dostluk havasının yakında kurulabilmesini gönülden diledim.

Aynı gün saat 19.30'da bir öğrenci lokalinde Wisconsin Üniversitesinde okuyan veya doktora yapan Türk öğrencilerle bir sohbet toplantısı yaptım. İki saat süren toplantıya Türk Prof. Kemal KARPAT'da katıldı. Toplantı oldukça iyi ve olgun bir hava içinde geçti. Öğrencilere başarılar diledim. Ülkemizin iyiliğini temenni ettik.

19- 4.Ekim.1978 Çarşamba: Saat 09.44 Uçağıyla Madison'dan Waterloo'ya burada kısa süre kaldıktan sonra Colorado Eyaletinin Denver Şehrine geldik.

Kalan sürede şehrin merkezini gezdik.

20- 5.Ekim.1978 Perşembe: Saat 09.00'da Colorado eyaletinin AFL-CIO Bölge Başkanlığına gittik. Bölge Başkanı Mr.Norman K.Pledger, Genel Sekreter Mrs.Zelda Bransted ve Organizatör Başkan Vekili Mr.Tim G.Flores karşıladılar.

Bir saat süren görüşmede;

AFL-CIO Eyalet, şehir ve ilçe teşkilâtlarının AFL-CIO'ya bağlı sendikaların gönderdikleri delegelerle kongre yapılarak seçildiğini, görev sürelerinin önceleri iki yıl, şimdi (yapılan bir tüzük tadili ile) dört yıl olduğunu, sendikaların bu teşkilatlara üye başına 30 Sent ödediğini öğrendik.

Takriben Colorado Bölgesindeki işçilerinin ve üç gün önce Denver yakınlarındaki Petrol rafinerisinde çıkan yangından ölen üç işçi için başsağlığı, yaralılara acil şifalar diledik. Bölge Başkanı Mr.Pledger, İşçi Sağlığı ve İş emniyeti kanununun hazırlandığı şekilde çıkmasına beklediklerini anlattı ve Amerika'da sağlık sorununun giderek önemli bir problem olduğunu özellikle işçilerin bu konuda çok kötü etkilendiklerini belirtti.

Türkiye'de tathikatın ne olduğunu sorduk anlattık. Aynı gün saat 10.30 da Petrol Kimya ve Atom işçileri sendikası Eyalet Merkezini ziyaret ettik. İş kazası hakkında ve diğer çalışmalar hakkında bilgi aldık. İş kazasında ölen işçiler için başsağlığı yaralılar için acil şifalar dileğinde bulunduk.

Bizimle görüşen Organizasyon Dairesi Direktörü Amerika'daki Çokuluslu Şirketlerden yakındı. Enflasyondan işçilerin etkilendiğini söyledi. Mobil-Oil Şirketinin simdi de giyim ve Konfeksiyonla uğraşan büyük bir firmayı satın aldığına söyledi.

Çokuluslu Şirketlerle olan mücadelelerini anlattı. Bu arada Mecliste bulunan yeni Petrol Kanunu tasarısı hakkında ne düşündüklerini belirtti. Sendikanın hazırladığı yazılı görüşten bir nüsha verdi.

Saat 14.00'te boş zamanları değerlendirme ve işsizleri işe adapte etme enstitüsüne geldik. Bu enstitüde AFL-CIO'nun temsilciliğini yapan Mr.Frank CALLEGOS ile bir saat süren bir görüşme yaptık. Enstitünün gördüğü hizmetleri öğrendik. AFL-CIO'nun buradaki rolü hakkında bilgi aldık.

21- 6.Ekim.1978 Cuma: Program gereğince sabah Denver Varosunda bulunan Tezgahtarlar Sendikası Bölge binasına gittik. Kuruluş ve çalışmaları hakkında bilgi aldık. Ancak, bölge teşkilâtı yetkilisinin işi çıkıp gelmemesi yüzünden programın devamını iptal ederek, döndük. Öğleden sonra Denver şehrini gezdik.

22- 7.Ekim.1978 Cumartesi: Bugün, altı saat süren otomobil gezisi ile önce Golden sonra Boulder ve Ester Park'ı gördük. University of Colorado'yu Amerika'daki gezim sırasında üçüncü üniversite olarak gördük. Üniversite'nin Kampüsünden bir şehir meydana çıkmış 18-20 bin kadar öğrencinin bulunduğu Colorado Üniversitesinde büyük bir huzur mevcut burada da diğer üniversitelerde olduğu gibi öğrenciler sadece dersleri ile meşgul herhangi bir ideolojinin veya cereyanın uydusu ve kurbanı olmamışlar.

23- 8.Ekim.1978 Pazar: Saat 09.45' uçağıyla Denver-Colorado hava alanından Atlanta-Georgia'ya 2 saat 20 dakika süren yolculukla geldik. Burada bir saat bekledikten sonra bir başka uçakla Birmingham-Alabama'ya geldik. Burası Alabama eyaletinin baş şehri. Merkezi ancak 320 Bin nüfuslu bir küçük şehir.. Asıl önemi (University of Alabama in Birmingham) oluşundan geliyor. Yani özelliği üniversite şehri olmasındanmış... Güney Amerika'nın güneşli bir şehri.

24- 9.Ekim.1978 Pazartesi: Sabah Alabama Üniversitesi işçi eğitimi bölümünün Direktörü Prof. Roberts bizi otelden alıp üniversiteye getirdi. Kendi Direktörlüğündeki diğer prof ve elemanlarla tanıştırdıktan sonra Üniversitenin bu bölümündeki çalışmalarından bahsetti.

Alabama'da sendikacılığın çok güçlü olmadığını ancak Güneş Kuşağı veya Orta Batı denilen bölgenin yani Amerika'nın Güneyinde mevcut eyaletlere göre yine de en kuvvetli Sendikacılığın Alabama'da olduğunu söyledi.

Genel olarak sendikacılığın zayıfladığından yakındı. İşçinin ancak 322'sinin Sendikaları bildiğini açıkladı. Bölgenin bir diğer özelliği ise Tarım dışındaki işçilerin diğer eyaletlerden daha yüksek ücret almaları imiş. Çiftçilikten işçiliğe gelen kişi yılda bir kere mahsul aldıkça para görürken, her ay muntazaman para alır hale gelmesi onu işverene karşı bağımlı hale getirmekte. Bu bölgelerde işyerlerinin de azlığı sebebiyle sendikalaşmaktan korkmaktadır. İşçinin düşüncesine göre kendine bu inkanı sağlamış bulunan işverene bağlı, dediğini emir sayan bir duruma geliyor. Sendika ne kadar uğrassa bu kişiyi sendika üyesi yapamıyor.

Bir soru üzerine Prof.Robert;

"-Doktor,Polis, İtfaiyeci ve Öğretmen'in sendikalı olmasına ancak grev haklarına sahip olmasına taraftarım." dedi.

Bu Üniversitede de Madison'daki Wisconsin Üniversitesinde olduğu gibi Türk Profesörlerin bulunduğunu söyledi.

Evvvelce Güney'e sanayici gelmek istemez iken bugün Güney'de yeni sanayiler kurulmakta, hatta Amerika dışından yabancı firmalar Güney de yatırım yapmaya başlamış bulunmaktadır. Çelik eşya yapan bir de Türk Sanayici var. Ancak işyeri sendikalı değil imiş.

Daha sonra AFL-CIO Bölge Merkezine geldik. Bölge Başkanı Mr.Barney WEEKS ile görüştük. 233 Bin işçinin bulunduğu Alabama Eyaletinde işçi hareketi hakkında ayrıntılı bilgi aldık.

../.

Genellikle AFL-CIO'nun desteklediği Demokratik Partinin 1978/Kasım aylarında yapılacak Milletvekili ve Senatör seçimlerinde kazanması için ön seçimlerde propagandaya ve kulis çalışmalarına ağırlık verilmiş.

Diğer Güney eyaletlerine göre, bu eyaletteki işçilerin daha yüksek ortalama ücret alıyor olmasının tek sebebi sendikalaşmalarından gelmekte imiş... Oysa Eyalette sendikalaşma oranının %22 olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Öğle yemeğini beraberce Üniversitenin Profesörler yemekhanesinde tabldot şeklinde yedikten sonra tekrar AFL-CIO Bölge Merkezine geldik. Bölge Merkezinde üye kayıt ve arşivleme işlerini gördük asgarî 6-7 kişinin çalışmasıyla yapılacak postalama işini çok geliştirilmiş makinelerle yapıyorlar.

Makineleştirilmiş muhaberat dairesinden üyelere varancaya kadar mektup, broşür, bülten gibi şeyler gönderiyorlar. Bazı zamanlarda bir defalık posta toplamının 2,5 ton tuttuğu oluyormuş.

Tekrar Üniversiteye döndük. Prof. Roberts'in yardımcısı Prof. James Harris işçi Eğitimi dairesinin çalışmaları hakkında açıklama yaptı.

Amerika'nın Güneyi eğitim konusunda olan gerilik gibi sendikalaşmada da gerilik göstermektedir. Kuzeye göre fark, bütün çabalara rağmen hala giderilmiş değildir.

Amerika işçilik tarihine bakıldığında Ünceleri zenciler esir muamelesi görmüş düşük ücretli zor ve kesik işlerde çalıştırılmışlardır. Son Güney Amerika'dan gelenler başta Meksikalılar bu düşük işleri almaya başlamışlar, daha sonra doğu Asyalılar görünmeye başladı. Güney Koreliler, Vietnamlılar, Çinliler gibi muhacirler gelmeye başlamışlar. Şimdi düşük ücretli kesik işleri bunlar yapmaktadırlar. Zenciler bakımından daha yukarılara gitmek imkanı doğmuşsa da bu yaygın değildir.

Saat 15.15'te Siyasal Bilgiler Profesörü Mr. Edvard Lemonte ile bir görüşme yaptık. Prof. Lemonte Federal sosyal yardım programından ve bu programın uygulanmasından kısa bilgi verdi. Yaşlılara, sağır ve körlere, sakat ve çocuklara uygulanan sosyal yardımlar bir kanunla düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu kanun 1961 Yılında son bir defa daha tadil edilmiş ve günün şartlarına uydurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca işsizlik sigortası mevcuttur. Bunların dışında Kızılay, Çocuk Esirgeme, Yardım Sevenler Cemiyeti gibi ayrı ayrı kuruluşlar yerine bir Dernek hepsinin adına kampanya yapıyor ve tek elden tüm yardımlar ifa edilebiliyor.

Amerika'da bir ailenin yılda 5300.-\$ dan az geliri olduğu tespit edilirse, bu aile Devletten fakirlik yardımı alacak. Bu kanun tasarısı halen mecliste bulunuyor. Kanunun J.EARTER zamanında çıkması muhtemel görünmektedir. Belki de 3/5 yıla kadar bu tasarı kanunlaşabilir.

Saat 16.30 olduğundan müzakerelere burada son verildi. Birmingham'ın varoşunda oturan Prof. Roberts'in evine gittik. Meyva suyu ve aleminut yiyecekler ikram ettiler. Akşam yemeğini hep beraber bir lokantada yedik. Yemekten sonra otolimize kadar getirdiler.

25- 10.Ekim.1978 Salı: Alabama Üniversitesinin işçi-işveren ilişkileri bölümü dershanesinde düzenlenen toplantıya katıldık. İki saat süren bu sohbet toplantısına on kadar talebe katıldı. Bunların iki tanesinin Yunanlı talebe olduğunu söylediler. Beş Öğretim Üyesi Prof. ve Doçent de toplantıya katıldılar. Dünya, Amerika ve Türkiye'de sendikacılık hakkında karşılıklı fikir teatisinde bulunuldu. Görüşler açıklandı. Karşılıklı sorular cevaplandı. Bu arada Üniversitenin Muhasebe ilimleri hocası Türk asıllı Prof.Necmi SAHİN'de toplantıya katıldı. Yakınlık gösterdi ve Akşam yemeğine götürdü. Yemekten önce Birmingham'ın Fuarını (Fuarı) gezdik. Yemekten sonra iki saat memleketimizin çeşitli sorunlarını görüştük. Prof.SAHİN bizi otelinize kadar getirdi.

26- 11.Ekim.1978 Çarşamba: Saat 09.35 uçağıyla Birmingham'dan hareket ettik. 35 Dakika süren yolculuktan sonra Georgia eyaletinin başşehri Atlanta'ya geldik. Mahalli saatlere göre. Birmingham-Alabama'den bir saat ileri Türkiye saatine göre yedi saat geridir.

Otele yerleştikten sonra şehrin merkezini biraz gezdik. Pek çok büyük bina inşaatının yapıldığını gördük. Üç hava meydanı bulunan Atlantanın esasen büyük olan international Hava Meydanı bir taraftan daha da genişletilmekteydi.

Atlanta'da yeni Friday dedikleri modern yollar inşaa edilirken bir mahalle yolların altında kalmış. Burayı yeraltı şehri olarak Turistler için düzenlemişler.

27- 12.Ekim.1978 Perşembe: Tekstil Sendikasının Atlanta Merkez Lokalinde, tekstil işkolundaki sendikacılık konularını konuştuk. %80'nini kadın üyelerin %62'sini zenci işçilerin teşkil ettirdiği Tekstil sendikası hâla pek çok işyerinde teşkilâtlanamamış durumda. Sendikanın Bölge Başkanı bu durumdan şikâyetçi olduğumu bütün gayretlerine rağmen teşkilâtlanamada ısrarı ettikleri sonuçları alamadıklarını anlattı.

İşverenin adamları işyerlerinde devamlı olarak sendikanın ve sendikacıların aleyhinde konuşarak işçilerin üye olmalarına engel oluyormuş. Öğleden sonra Dünyaca meşhur ARROW Gömlek Fabrikasını gördük. Personel Müdürü ile konuştuk.

İşçilerin ortalama saat ücreti 4.20 \$ mış.

Çelik işçilerinin saat ücreti 9.80 \$

Alüminyum işçilerinin " 8.50 \$

Tekstil işçilerinin " 4.20 \$

Federal Asgari Ücret 2.60 \$

Tablodan görüleceği gibi Tekstil işçilerinin diğer işkolu işçilerine göre ücreti 5nemi derecede geride bulunuyor. Arrow Fabrikasındaki tetkikimiz bir buçuk saatte tamamlandı. Aynı gün Akşam. Atlanta Varoşunda oturan bir Türk aileye misafir olduk. (İnşaat Mütcahhidî Hasan KELLEÇİ)

28- 13.Ekim.1978 Cuma: Atlanta Merkezine 20 Km. mesafede bulunan Tezgahçılar Sendikası lokale gittik. Lokal Başkanı 30 Yıllık bir sendikacı Mr.W.Jenkins, bizi çok iyi karşıladı. Sendika lokali çalışmalarını hakkında bilgi verdi. Güney Asya ve Latin Amerika'daki sendikalarla müşterek seminerler düzenlediğini anlattı. 8500 Üyesi olduğunu ve Üyelerine emeklilik ve kaza sigortası uyguladığını belirterek bunların nasıl çalıştığını açıkladı ve kompüter tesislerini gözdeirdi.

Öyle yemeği sırasında Georgia Eyaleti AFL-CIO Bölge Başkanı ve diğer işkolu sendikalarından bazılarının lokal başkanlarıyla tanıştırdı.

Öğleden sonra hızlı bir gelişme içinde olan Atlanta'nın şehir merkezini gezdik. Aynı gün akşamı yirmiyil önce Türkiye'de Amerikan Büyükelçiliğinde çalışmış bulunan Mr.William (Bill) MIKUS'un evinde bir çay içtik.

29-14.Ekim.1978 Cumartesi: Atlanta şehir merkezini, Büyük mağaza işhanları ve büyük otelleri gezdik gördük. Bir miktar alışveriş ettik.

30- 15.Ekim.1978 Pazar: Saat 09.30' uçağıyla Atlanta'dan Washington'a hareket ettik. Bir buçuk saat süren yolculuktan sonra Washington International hava alanına indik. Aynı gün Washington Dallas Hava Alanından yurda dönmek üzere yola çıktık.

S O N U Ç: Çalışma Bakanlığı ve Teşkilâtının, sosyal sigortalar ve ünitelerinin, zorunlu tahkim müessesesi ve ona bağlı olarak hizmet gören hâkim ve arabulucular çalışmasının, yerlerinde tesbitini yapmak ve uyguladıkları yeni usulleri görmek...

AFL-CIO Genel Merkeziyle AAFLI Genel Merkezinde yetkililerle görüşmek, çalışmalar hakkında bilgi almak, işçi-politika, parti-sendika ilişkilerini düzenleyen COPE Merkezinin çalışmaları hakkında bilgi almak. Üniversitelerde yürütülen iş münasebatları derslerinin verildiği fakültelerde hoca ve öğrencilerle görüşmek. Yapı ve Tüketim Kooperatifleri ile ilgili çalışma örneklerini yerinde görmek amacıyla 16.Eylül.1978 Tarihinde gittiğim Amerika Birleşik Devletlerinde 31 Gün kaldım. Gördüklerim hakkında yaptığım kısa rapor yukarıdadır. Raporuma ayrıca 30 Günde 30 Tesbit notu ilâve ettim. Yararlı olacağına inanıyorum.

Bilgilerinize arz ederim. 23.Ekim.1978

Saygılarımla

M.Sadık ŞİDE
GENEL SEKRETER

30 GÜNDE - 30 TESBİT
16.9-16.10.1978 AMERİKA

- 1- Kamp David'te yapılan toplantı, Amerikalılara göre Mısır-İsrail uyuşması için halli yolunda önemli bir adım atılışdır. Amerikan Cumhurbaşkanı Jimmy CARTER için bu bir başarı sayılmaktadır. Amerika için dış politika çok önemlidir.
- 2- Amerikan Demiryolu işçileri grevini 90 Gün süreyle ertelemeğe üzere CARTER mahkemeye başvurdu. Mahkeme bu müracaata olumlu cevap vermedi. Bilâhare uyuşma için halli için arabulucu seçildi.
- 3- Amerika'da ortalama işsizlik nispetinin %6'ya çıktığı söylenir ve bunun Amerika için yüksek bir nispet olduğu bildiriliyor.
- 4- Ülkemizde ve diğer dünya ülkelerinde adından çok bahsedilen Dünya Bankası ve IMF, Genel Merkezleri Washington'un 9'scu cadde . 6 Sokaklarında karşılıklı iki blok'a yerleşmişler. Her iki bina da birer tarafta blok isgal ediyor. Bu iki önemli merkezde çok sayıda azınlıklara mensup kişiler çalışıyor.
- 5- Amerika'da 1978/Eylül ayında toptan gıda fiyatlarının 1.7 arttığı tesbit edildi. Kamuyu bu artışı çok buldu ve endişe ile karşıladı. Gazeteler bu olayla meşgul oldu.
- 6- Amerikan Televizyonu, Türkiye'deki Amerikan Üslerinin Ambargo sırasında sadece 5 tanesinin, (Karamürsel, Adana, Sinop, Karaburun, Diyarbakır) kapandığını, faaliyetini durdurduğunu diğerlerinin faaliyetlerini sürdürdüklerini ancak bu konuda Türk Hükümetlerinin, Türk Kamuyundan gerçekleri sakladıklarını söyledi. 5.10.1978
- 7- Amerikan televizyonu her sabah sağırlar için haber programı yayınlıyor. Elle konuşma sistemi kullanılıyor.
- 8- Özellikle yiyecek maddeleri fiyatlarının devamlı artması üzerine Amerikalı aileler 3 veya 10'u birleşip, her hafta biri otomobiliyle toptan yiyecek maddeleri alıyor ve diğerlerine paylaşıyor. Mevsimine göre bazı sebze ve meyveler doğrudan çiftçiden alınıyor. Fasulye, domates, hiber gibi sebzeler eğer tarlasından toplanırsa daha ucuz geliyor.
- 9- Colorado Eyaletinin başşehri Denver de Varoşlardan şehir merkezine gelen şehir otobüsleri, 09.00'dan 16.00'ya kadar halkı bedava taşıyor. Sebabi, şehir merkezindeki dükkanlardan

..//.

alış-veriş edilmesini sağlamamış. Son yıllarda halk şehir merkezinin gürültüsü ve kalabalığından varoçlara kaçmış, dışarlarda oturmaya başlayınca merkezdeki dükkanların müşterisi azalmış ve zor duruma düşmüşler. Belediye aldığı bu tedbirle şehir merkezindeki mağaza sahiplerini korumaya yönelmiş.

- 10- Cadde ve sokaklara park yasağı dikkâtle uygulanıyor. Bu arada hemen gördüğümüz bütün şehirlerde yeni ve çok büyük park yerleri yapılmış hepsi şahısların ve ücretli. Amerikalılar park ücretlerinin yüksekliğinden şikayetçi oluyorlar. Bu oto-parklarda veya resmî tesislerin park yerlerinde malûl ve sakatlara öncelik tanınmıyor. Kolay girilip çıkılan özel yerler ayrılıyor.
- 11- Büyük satış mağazalarında hırsızlıkları önlemek üzere çıkış kapılarına alarm otomatik kontrol kutuları konmuş. Özellikle giyim eşyası satan yerlerde bunlar çok.. satılmakta olan eşyanın üzerinde plastik bir parça bulunuyor. Eşyayı alıp parasını kasaya öderken bu plâstik parça çıkarılıyor, eğer plâstik parça eşyanın üzerindeyken yani parasını ödemeden kapıdan çıkılırsa alarma çalışıyor. Eşyayı çalan derhal suç üstü yakalanıyor.
- 12- Yetişme çağına ki bütün çocukların bol miktarda süt ve portakal suyu içmesine özen gösteriliyor. Misafir olduğum evlerde buna şahit oldum.
- 13- Üniversiteler büyük bir huzur içinde eğitim yapıyor. Üniversite ile yakın olanlar, öğrencilerin arasında tek bir yürüklaşmanın bile olmadığını söylüyorlar.
- 14- Gençler arasında yeni bir salgın var.. (Togo dansı) Yatak ve yorgan çarşaflarına sarınarak herkes aklına gelen dansı yapıyor. Daha ziyade üniversite gençliği kız, erkek karma bütün öğrencilerin katıldığı bu partiler çok revaçta. Üniversiteler Togo Partileri düzenliyorlar, bu dans partileri televizyondan veriliyor.
- 15- Amerikanın büyük şehirlerinde çok büyük kimseler yapılıyor. Gördüklerim arasında 30-40 kat yükseklikte ki çelik konstrüksiyon bina inşaatında gece gündüz vardiya çalışıyor. İnşaat işçileri birbiriyle telsizle konuşuyorlar. Çok geliştirilmiş makine ve malzeme kullanıyorlar. Rivayete göre en yüksek katlarda ve en tehlikeli yerlerde Kızılderililer çalıştırılmış.
- 16- "On milyar liralık yatırım kanunu" Jimmy CARTER, veto etti. Karşı çıkanlar oldu. Kanun tasarısı oylandığında yüz oya yakın bir farkla reddedildi. CARTER'in vetosu tuttu. Bu tasarinın asıl amacı, su ve sulama projelerine altı milyon liralık yatırım yapmak ve buna ilişkin olarak yeni iş sahaları açmaktır. Kanun tasarısının gerekçesinde Amerika'da halen 6 milyon kişinin işsiz olduğu belirtilmektedir. Bu tasarı ile işsizlik önlenmek istenmişti. Ancak enflasyonu körüklemesin diye CARTER veto etti.

- 17- Amerika'nın kırsal alanında yerleşim kendi özelliğine has bir biçimde gelişmiş, köy anlamı ve sistemi yok. Her çiftçi kendi arazisinin bir köşesinde oturuyor, çiftlik binaları ahırlar, garaj, ambar ve evden ibaret. Hayvancılık yapanlar asgarî 40-50 hayvan besliyor. (daha az hayvanı olan geçinemez diyorlar) Mısır ekiyor. Mısırlar söküldüğünde sapı, yaprağı, koçanı vetanesi hep birlikte kıyılıp depo ediliyor. Sun'i yem çok az kullanılıyor. Hayvan besiciliği kompüterle izleniyor.
- 18- Colorado eyaletinde çiftçiler tarlalarını kare veya dikdörtgen şeklinde değil daire şeklinde ekiliyorlar. Ekim ve söküm kolaylığı oluyormuş. Ancak bu şekil sadece düz arazide uygulanıyor.
- 19- Amerika'da kredi müesseseleri ve kredi kartları çok yaygın geniş bir kullanma alanı var. Büyük mağazalar, oteller, lokantalar, seyahat ve uçak şirketleri ile benzeri müesseseler paradan çok kredi kartı ile çalışıyorlar.
- 20- Amerikalılar yeni bir pazarlama sistemi bulmuşlar "garage sale" garaj pazarı diyorlar, her pazar günü öğleden sonra saatın bininde bir evin garajında eski ve kullanılmış eşyalar satılıyor. Asıl ismiyle bu Mit Pazarlarında giyecekler ve her türlü ev eşyası bulunuyor.
Bu türlü garaj pazarı açacak olanlar mahalli gazeteye ilân veriyorlar ve caddelerde direklere el ilânı yapıştırıyorlar.
Bu pazarlara gelen yaşlı Amerikalılar Antika eşya, genç Amerikalılar ihtiyaçlarına uygun olabilecek ucuz eşya arıyorlar! Birinci grup ta para çok ihtiyaç az, ikinci grupta para az ihtiyaç çok...
- 21- Televizyon reklamlarının büyük bir kısmı yiyeceklerle ilgili bu arada kadı veköpek mamalarının reklamı ile kozmetik maddelerinin reklamı bir hayli kabarık.
Haberler dahil her yayın arasına mutlak surette reklâm konmaktadır.
- 22- Amerika'nın Ünlü TIME Dergisininin 1978 Ekim sayısında KOÇ'un bir sayfalık bir reklamı var. Sermayesinin 1.3 milyon dolar olduğu yazılıydı.
- 23- Amerika'da azınlıkların sayısında hızlı bir artış var. Azınlıkları şöyle sıralamak mümkün: Meksikalı, Çinli, Koreli, Japon, Alman, İsveçli, Vietnamlı, İtalyan, Rum velhasıl 72 milletten insan var... Bunların büyük bir kısmı düşük kalite hizmetlerde çalışıyorlar.
- 24- Son günlerdeki Suriye'nin Libnan'da sürdürdüğü harb ile Amerikalılar çok ilgileniyorlar. Suriyeli askerlerin Hıristiyanları öldürmesinden dolayı çok kızıyorlar. Televizyon, Radyo ve gazeteler bu olayları kınıyor ve Suriye'ye ateş püskürüyorlar.
Amerika'nın Hıristiyanlara karşı özel bir sempati duyduğu açıkça görülmektedir.

- 25- Lokantalarda masaya oturur oturmaz buslu içme suyu getirme usulünün kaldırılması ve yaygınlaşmış bu güzel adetin terk edilmesi için belediyelerce kampanya açılmış 24 Saatte 72 Milyon kişiye lokantalarda servis yapılıyor ve 72 Milyon bardak su kullanılıyor. Bu bardakların yıkanması için kullanılan su ile, buzu için sarf edilen su hesap edildiğinde milyonlarca metre küp su harcanıyor. İçilmeyen suların atılmasını önlemek için sadece isteyene su verilmesi usulünün yerleşmesine çalışılıyor.
- 26- Denver-Colorado'da Budist (läma) Dinini reklam eden ve kendilerine ait müzik aletlerini çalarak bu dini metheden gençler gördük. Bunların kitap ve broşürler sattıklarını ve bu maksatla en kalabalık saatlerde 16. Caddeyi işgal ettiklerini, Denver hava alanı koridorlarını tuttuklarını, gece olduğunda ikişer ikişer sokaklarda duvar diplerine oturup gelene geçene dini propaganda yaptıklarına şahit olduk.
- 27- Pazar günü geldiğimiz Birmingham'da hava alanından otele giderken, taksi şoförüne, "şehrin neden bu kadar tenha olduğunu sorduk." "Bugün dua günüdür, öğleye kadar herkes işlediği günahı affettirmek için Allaha dua eder" dedi.
- 28- Amerikan Futbolu çok yaygın, her futbol takımının bir bandosu ve gösteri takımı var. Ayrıca her lisenin bir futbol takımı ve bir bandosu mutlak oluyor. Çocukların okul bahçelerinde bando egzersizleri yaptıklarını gördük. Gençler geniş ölçüde meşgul ediliyorlar. Sağ-sol kimse düşünmüyor.
- 29- Her Amerikalı sermaye piyasası ile çok yakından ilgileniyor. Hisse senedi, bono, tahvil gibi konularda ve bunun piyasası hakkında pek çoğu bilgi sahibi, her Amerikalı kazancının bir kısmını bunlara yatırıyor. Bu arada en çok ilgilendikleri diğer bir husus Altın fiyatları ile doların dünya piyasasındaki değeri.., takip ettikleri arasında Doyçe Mark ile Yen başta geliyor.
- 30- Amerika'da sermaye ve patronun gücü sendikalarından ve onun Konfederasyonu AFL-CIO'dan da güçlü görünüyor. Sendikacılık yaygınlaşmıyor. Yaklaşık olarak 100 Milyon işçinin sadece 1/5'i yani 22 Milyonu sendikalı Kuzey'de daha yaygınlaşmış olan Sendikacılık Güney'de çok daha zayıf durumdadır.